



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 25/2013-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť doc. PaedDr. ThDr. A. L., PhD., S., zastúpeného advokátkou JUDr. S. K., Advokátska kancelária, L., vo veci namietaného porušenia základného práva na informácie zaručeného čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva slobodne vyhľadávať a rozširovať informácie zaručeného čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu prejavu zaručeného čl. 10 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní sp. zn. 1 C 112/2011, postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove vo veci č. KRPZ-PO-OKS-505/2011 a č. KRPZ-PO-OKS-563/2011 a postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vo veci č. SKIS-KO-SKVSS-Sť-128/2012 a č. KM-KO2-2012/2833 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť doc. PaedDr. ThDr. A. L., PhD., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2012 doručená sťažnosť spoločnosti doc. PaedDr. ThDr. A. L., PhD., S. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na informácie zaručeného čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva slobodne vyhľadávať a rozširovať informácie zaručeného čl. 26 ods. 2 ústavy a práva na slobodu prejavu zaručeného čl. 10 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 112/2011, postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) vo veci č. KRPZ-PO-OKS-505/2011 a č. KRPZ-PO-OKS-563/2011 a postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) vo veci č. SKIS-KO-SKVSS-Sť-128/2012 a č. KM-KO2-2012/2833.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že ministerstvo vnútra, sekcia kontroly a inšpekčnej služby upovedomením č. SKIS-1091/OK-Sť-2007 zo 6. februára 2008 vyhodnotila predchádzajúce podanie sťažovateľa, *„ktoré smerovalo na postup a závery prešetrenia jeho podania evidovaného Krajským riaditeľstvom... pod č. KRP-193/Sť-2007“*, ako opodstatnené z dôvodu porušenia vtedy platného a účinného zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov pri prešetrovaní skoršej sťažnosti sťažovateľa. Na podklade tohto upovedomenia sťažovateľ podal na okresnom súde proti Slovenskej republike – ministerstvu vnútra žalobu o náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy na podklade nesprávneho úradného postupu. Vec je na okresnom súde vedená pod sp. zn. 1 C 112/2011.

Okresný súd v rámci vykonávaného dokazovania pripojil k spisu sťažnostný spis krajského riaditeľstva č. KRP-193/Sť-2007. Tajomníčka senátu na okresnom súde sťažovateľovi pri nahliadnutí do spisu odoprela vyhotovenie fotokópií z pripojeného sťažnostného spisu pre absenciu súhlasu krajského riaditeľstva. Sťažovateľ preto listom

z 9. októbra 2011 požiadal krajské riaditeľstvo o zaslanie všetkých fotokópií sporného sťažnostného spisu, resp. o povolenie vyžiadať si prostredníctvom okresného súdu potrebné kópie. Krajské riaditeľstvo listom č. KRPZ-PO-OKS-505/2011 z 19. októbra 2011 sťažovateľovi oznámilo, že podľa § 7 ods. 2 zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) sa informácie, ktoré obsahuje dokumentácia súvisiaca s vybavovaním sťažnosti, neprístupujú, a že ani „v zmysle vykonávacieho predpisu k zákonu o sťažnostiach platného v rezorte ministerstva vnútra SR“ nie je možné žiadosti sťažovateľa vyhovieť.

Sťažovateľ sa potom opätovne obrátil na krajské riaditeľstvo s rovnakou žiadosťou, pričom „reakciou na túto žiadosť bolo oznámenie z 10.1.2012 (správne malo byť 10.11.2011, pozn.) č. KRPZ-PO-OKS-563/2011..., z ktorého vyplýva, že mu kópia sťažnostného spisu vyhotovená nebude“.

Sťažovateľ následne 22. januára 2012 podal na ministerstve vnútra sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach, a to „na nesprávny úradný postup vedúceho oddelenia kontroly Krajského riaditeľstva...“. Ministerstvo vnútra, sekcia inšpekčnej a kontrolnej služby v oznámení o výsledku vybavenia sťažnosti č. SKIS-KO-SKVSS-St-128/2012 zo 17. apríla 2012 konštatovala neopodstatnenosť sťažovateľovej sťažnosti. V oznámení sa vo vzťahu k § 7 ods. 2 zákona o sťažnostiach uvádza, že „pre výklad zákona je rozhodujúce znenie právnej normy, ktorá v tomto prípade jednoznačne ustanovuje, že informácie, ktoré obsahuje dokumentácia súvisiaca s vybavovaním sťažnosti sa neprístupujú. Sprístupnenie informácií v akomkoľvek rozsahu nad rámec ustanovení zákona... o sťažnostiach, by bolo v rozpore s citovaným ustanovením. Rozsah informácií, ktoré sa v súvislosti s vybavením sťažnosti uvádzajú sťažovateľovi písomne, je ustanovený v § 20 zákona... o sťažnostiach. Žiadne ustanovenie zákona... o sťažnostiach nepriznáva sťažovateľovi právo nazerať do dokumentácie súvisiacej s vybavovaním sťažnosti ani právo na vyhotovenie fotokópie z tejto dokumentácie.“.

Sťažovateľ sa 8. mája 2012 „obrátil priamo na ministra vnútra SR so sťažnosťou proti vybaveniu sťažnosti“ podľa § 22 ods. 1 zákona o sťažnostiach. Ministerstvo vnútra listom z 29. júna 2012 sťažovateľovi oznámilo správnosť vybavenia jeho predchádzajúcej

sťažnosti, ako aj primeranosť odôvodnenia pri jej vybavení. Ministerstvo vnútra zdôraznilo, že v aktuálne *„prebiehajúcim súdnom konaní nie je Policajný zbor v takom postavení, v ktorom by mohol uvedené práva porušovať, nakoľko konanie sa uskutočňuje na príslušnom nezávislom súde“*.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ v prvom rade tvrdí nezrozumiteľnosť, neurčitosť, nejasnosť, ako aj absenciu jasného odôvodnenia pri vybavovaní jeho jednotlivých sťažností žalovanými orgánmi verejnej správy. V nadväznosti na to zdôrazňuje, že v sporovom súdnom konaní vedenom pred okresným súdom musí uniesť dôkazné bremeno, a preto nesprístupnením požadovaného sťažnostného spisu krajského riaditeľstva sa mu *„upiera nielen ústavné právo na obhajobu pred súdom, ale sa týmto spôsobom porušuje základný princíp rovnosti účastníkov v konaní, nakoľko v prebiehajúcim súdnom konaní 1C 112/2011 je strana žalovaného – SR – MV SR procesne zvýhodnená, pretože má neobmedzený prístup ku všetkým relevantným dokumentom, ktoré tvoria predmet sporu“*.

Sťažovateľ formuluje aj názor, že z ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ako aj z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov vyplýva jeho právo nahliadať aj do spisov pripojených k súdnemu spisu. Zdôrazňuje pritom, že sporný sťažnostný spis krajského riaditeľstva neobsahuje žiadne *„utajované skutočnosti alebo chránené údaje podľa osobitných predpisov“*.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti meritórne rozhodol takto:

„Základné právo Doc. PaedDr. ThDr. A. L., PhD. na informácie a ich slobodné vyhľadávanie a rozširovanie priznané čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu prejavu priznané čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom tajomníčky senátu 1C Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi, ako aj postupom Krajského riaditeľstva PZ v Prešove a Ministerstva vnútra SR vo veci omietnutia vyhotovenia fotokópií z pripojeného sťažnostného spisu č. k. KRP-193/Sť-2007

vedeného na Krajskom riaditeľstve PZ v Prešove, ktorý bol pripojený k súdnemu spisu č. 1C 112/2011 vedenému na Okresnom súde v Spišskej Novej Vsi, porušené bolo.

Ústavný súd zakazuje Okresnému súdu v Spišskej Novej Vsi v konaní vedenom pod sp. zn.: 1C 112/2011, Krajskému riaditeľstvu PZ v Prešove a Ministerstvu vnútra SR pokračovať v porušovaní základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR a práva zaručeného čl. 10 ods. 1 Európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd priznáva Doc. PaedDr. ThDr. A. L., PhD. finančné zadostučenie vo výške 10 000,00 Eur (slovom: desaťtisíc eur), ktoré sú Okresný súd v Spišskej Novej Vsi, Krajské riaditeľstvo PZ v Prešove a Ministerstvo vnútra SR povinní mu vyplatiť naraz v lehote do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia poštovou zloženkou na adresu jeho trvalého bydliska.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia, ktoré budú z jeho strany vyčíslené v lehote do 3 dní odo dňa prevzatia výzvy z Ústavného súdu SR.“

Sťažovateľ požaduje anonymizáciu jeho osobných údajov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Vo vzťahu k časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv postupom okresného súdu spočívajúcim v odmietnutí vyhotovenia fotokópií z pripojeného sťažnostného spisu krajského riaditeľstva, ústavný súd zvyrazňuje skutočnosť, že námietka sťažovateľa smeruje voči postupu okresného súdu v prvostupňovej fáze konania. Sťažnosť je preto v tejto časti podaná predčasne.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti musí skúmať predovšetkým to, či je daná jeho právomoc na konanie a rozhodovanie o sťažnosti s osobitným zreteľom na čl. 127 ods. 1 ústavy. Podľa tohto článku ústavy je daná právomoc ústavného súdu chrániť základné práva a slobody len vtedy, ak o tejto ochrane nerozhoduje iný súd. To potvrdzuje aj ustanovenie § 49 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa teda na ústavný súd môže obrátiť až potom, ako využije ostatné prostriedky účinnej ochrany jeho základných práv priznané mu zákonom. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu plynúci z čl. 127 ods. 1 ústavy je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť uplatňovania prostriedkov právnej ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu.

Námietky proti kvalite postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 1 C 112/2011 si môže sťažovateľ ako účastník tohto konania riadne v budúcnosti uplatniť v rámci riadneho opravného prostriedku (odvolania) proti prípadnému rozsudku okresného súdu v danej veci a krajský súd sa v odvolacom konaní bude musieť vysporiadať aj s jeho námietkami ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Aplikácia uvedeného právneho názoru vyjadrujúceho predčasnosť podanej sťažnosti je dôvodom na odmietnutie sťažnosti nielen z dôvodu neprípustnosti (nevyužitie účinných prostriedkov nápravy porušených práv sťažovateľa), ale v prvom rade z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). V tejto časti preto ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. K rovnakému záveru o nedostatku svojej právomoci dospel ústavný súd, aj pokiaľ ide o zvyšnú časť sťažnosti. V nej sťažovateľ tvrdí porušenie svojich základných práv zaručených čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva zaručeného čl. 10 ods. 1 dohovoru postupom krajského riaditeľstva a ministerstva vnútra pri vybavovaní jeho podaní a sťažností.

2.1 Pokiaľ ide o vybavenie žiadostí sťažovateľa z 9. októbra 2011 a 3. novembra 2011 o zaslanie fotokópií sporného sťažnostného spisu, príp. o povolenie vyhotoviť si tieto prostredníctvom okresného súdu, sťažovateľ mal právo napadnúť negatívne odpovede krajského riaditeľstva (č. KRPZ-PO-OKS-505/2011 z 19. októbra 2011 a č. KRPZ-PO-OKS-563/2011 z 10. novembra 2011) sťažnosťami podľa zákona o sťažnostiach. Toto svoje právo sťažovateľ aj využil. Podstatný pre názor ústavného súdu o nedostatku jeho právomoci na prerokovanie sťažnosti sťažovateľa v tejto časti je záver, že sťažovateľ voči konkretizovaným oznámeniam krajského riaditeľstva disponoval účinnými prostriedkami ochrany svojich práv, a tak právomoc ústavného súdu je v tomto prípade vylúčená.

2.2 To isté platí, aj pokiaľ ide o postup ministerstva vnútra vo veci č. SKIS-KO-SKVSS-Sť-128/2012 pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľa proti postupu krajského riaditeľstva. Sťažovateľ mal možnosť proti spôsobu vybavenia jeho sťažnosti ministerstvom

vnútra podať sťažnosť proti vybavovaniu sťažnosti podľa § 22 zákona o sťažnostiach, ktorá nie je opakovanou sťažnosťou (§ 22 ods. 2 zákona o sťažnostiach).

2.3 Napokon, pokiaľ ide o vybavenie sťažnosti proti vybavovaniu sťažnosti ministerstvom vnútra pod č. KM-KO2-2012/2833 (oznámenie z 29. júna 2012), aj v tomto prípade ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľ mal právnym poriadkom poskytnutú možnosť ochrany prostriedkami správneho súdnictva.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Hoci oznámenie o vybavení sťažnosti nemožno považovať za rozhodnutie správneho orgánu, predsa s účinnosťou od 1. januára 2003 sudy v správnom súdnictve konajú aj o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy (§ 244 ods. 5 OSP).

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Vybavenie sťažnosti podanej sťažovateľom podľa § 22 zákona o sťažnostiach proti vybaveniu predchádzajúcej sťažnosti nevyvolalo na postavenie sťažovateľa ním očakávaný dopad spočívajúci v umožnení vyhotoviť si fotokópie zo sťažnostného spisu krajského riaditeľstva, hoci v prípade, že by ministerstvo vnútra sťažnosť z 8. mája 2012 vyhodnotilo ako opodstatnenú, muselo by prijať niektoré z účinných opatrení uvedených v § 19 ods. 1 písm. i) zákona o sťažnostiach. Účinnosť by bola dosiahnutá len vtedy, ak by sa vyhovel požiadavke sťažovateľa vyhotoviť si fotokópie zo sporného sťažnostného spisu krajského riaditeľstva.

Za daných okolností považuje ústavný súd návrh na začatie konania v správnom súdnictve za účinný prostriedok nápravy základných práv sťažovateľa zaručených ústavou i jeho práva zaručeného dohovorom. Preto i v tejto časti sťažnosti rešpektujúc princíp subsidiarity svojej právomoci dospel ústavný súd k záveru o jej nedostatku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013